GE-HÅNDBOKA · RUTINE · 2.10 YTRE MILJØ

Utslipp til bekker og vann

Dokumentnr.	GE-2.10-03 R
Type	Rutine
Kapittel	2.10 Ytre miljø
Gjelder for	Alle ansatte, innleide og underentreprenører i Gjerdalens prosjekter, på verksted og lager og ved vask av kjøretøy og maskiner
Revisjon / dato	Rev. 01 · Utkast
Utarbeidet av	HMS- og kvalitetsleder
Godkjent av	Daglig leder
Krav og grunnlag	ISO 14001 6.1.2; ISO 14001 8.1; ISO 14001 8.2; Forurensningsloven §§ 7 og 39; Forurensningsforskriften; Vannressursloven; Forskrift om varsling av akutt forurensning
Erstatter	SmartDok 0210-006 R

1. Formål og omfang

Rutinen gir oversikt over tiltakene som trengs for å hindre utslipp til bekker, elver, innsjøer, grunnvann og grunn. Den bygger på kravene i ISO 14001 og Miljøfyrtårn, som Gjerdalen er sertifisert etter, og på miljøkriteriene for offentlige anskaffelser.

Rutinen gjelder tankplasser og drivstoff, lagring av miljøfarlige stoffer, anleggsvann og tunnelvann, snø og feiemasser, sanering av forurenset grunn, arbeid nær vassdrag og drikkevannskilder, og vask av kjøretøy, maskiner og bygninger.

2. Ansvar

Rolle	Ansvar
Daglig leder	Har det overordnede ansvaret for rutinen. Sørger for at alle tillatelser til utslipp til jord, vann og luft foreligger og er dokumentert, og at vaskeplass og oljeutskillere er godkjent.
Prosjektleder	Avklarer med byggherren hvor det er sårbare vassdrag, drikkevannskilder og vassdrag med smitte, og hvilke særkrav som gjelder. Sørger for at lagerområder og fyllestasjoner er vist på riggplanen og godkjent av byggherren. Varsler byggherren ved miljøhendelser.
Anleggsleder	Tar med miljø i risikovurdering og SJA, etablerer tankplass etter kravene under, og sørger for absorbenter og beredskapsutstyr på anlegget.
Lager/verksted	Følger opp vaskeplass, sandfang og oljeutskiller etter driftsinstruksen, og sørger for at sikkerhetsdatablader finnes ved vaskeplassen.
Maskinkjører, lastebilsjåfør og fagarbeider	Følger rutinen, sjekker maskinen for lekkasjer, stanser utslipp og varsler.

3. Arbeidsgang

3.1 Før oppstart

1. Gjør en risikovurdering som omfatter miljøforhold. Vurderingen skal kunne legges fram skriftlig. Se **GE-2.02-08 R** Risikovurdering i prosjekt og **GE-2.02-10 R** Sikker jobbanalyse (SJA).
2. Avklar med byggherren om det er sårbare vassdrag, drikkevannskilder, grunnvann som kan påvirkes, eller vassdrag med smitte i nærheten.
3. Vis lagerområder, fyllestasjoner og lignende på riggplanen. Riggplanen skal godkjennes av byggherren før oppstart.
4. Sjekk at nødvendige tillatelser og konsesjoner for utslipp til jord, vann og luft foreligger og er dokumentert.

3.2 Tiltak per aktivitet

Forhold eller aktivitet	Tiltak
Drivstofftanker	Tanker som brukes på anlegget, skal ha overfyllingsvern og mekanisk eller elektronisk overfyllingsvarsel. De skal ha spilloppsamling fra leveringsutstyret, lufting og påfyllingsstusser. Se **GE-2.08-12 R** Bruk av mindre dieseltanker.
Frittstående oljetank utendørs	Plasseres i et tett basseng som rommer hele innholdet i tanken.
Fylling av drivstoff	Fylling skal bare skje fra tankbil på angitt sted.
Lagring av miljøfarlige stoffer	Miljøskadelige stoffer lagres, håndteres og avhendes slik at søl og lekkasjer til avløp, grunn og vann hindres. Se **GE-2.08-11 R** Håndtering av brannfarlig stoff.
Produkter	Bruk i størst mulig grad biologisk nedbrytbare oljeprodukter, for eksempel hydraulikkolje, smøreoljer, forskalingsoljer og sagkjedeoljer. Se **GE-2.08-10 R** Substitusjonsplikt.
Måking og brøyting av snø	Feiemasser og snø håndteres slik at forurensning ikke spres, og leveres til egnet deponi. Snø skal ikke dumpes i sjøen.
Oljeutskillere og sandfang	Skal være riktig dimensjonert, kontrolleres regelmessig og tømmes.
Rensing av tunnelvann og anleggsvann	Rensing skal skje med egnet sedimenteringsanlegg eller metode. Midlertidige anlegg utformes etter kravene i det enkelte prosjektet.
Sanering av forurenset grunn	Utføres etter gitte tillatelser og tiltaksplan. Se **GE-2.10-07 R** Håndtering av forurenset grunn.
Smitteforebygging	Ved oppdrag nær vassdrag med smitte skal byggherren lage en liste over vassdragene. Vann fra disse vassdragene, og utstyr som kan overføre smitte derfra, skal ikke brukes i anleggsarbeidet.
Utslipp av farlige stoffer til grunn eller vann	Alle tiltak som kan hindre farlig utslipp til grunnen, skal gjennomføres innenfor rimelige økonomiske rammer. Det skal finnes en oversikt over eventuelle områder med forurenset grunn på bedriftens eiendommer.
Avfall	Avfall lagres under tak eller beskyttes på annen måte mot nedbør og andre ytre påvirkninger. Se **GE-3.06-17 R** Håndtering og oppbevaring av avfall.
Kjøretøy og utstyr på vei	Det skal ikke spres forurensning fra kjøretøy og utstyr til veinettet.

3.3 Tankplass på anlegget

Ved etablering og bruk av tankplass skal disse kravene være oppfylt:

1. Gjør en risikovurdering av farer og problemer ved håndteringen av brannfarlig væske.
2. Bruk bare tanker og beholdere som er godkjent og merket for formålet.
3. Lag drifts- og sikkerhetsinstruks for tankplassen.
4. Sett opp en fysisk barriere ved tanken og eventuelt pumpeuttaket, slik at de ikke kan bli påkjørt.
5. Plasser drivstofftanker på fast dekke.
6. Hold tankanlegget i forsvarlig stand og i samsvar med forskriftene.
7. Kontroller tankene systematisk, minst etter hver flytting eller transport.
8. Ha absorberende middel ved tankanlegget. Brukt absorbent behandles som farlig avfall, se **GE-2.08-13 R** Lagring av farlig avfall.

3.4 Vask av kjøretøy, maskiner og bygninger

- Vask av bygninger og klargjøring av kjøretøy og utstyr skal i størst mulig grad gjøres med miljømerkede vaskemidler (Svanen, EU-blomsten, Bra Miljöval eller tilsvarende).
- Vannforbruket skal ikke være mer enn 100 liter per vask for lette kjøretøy og 300 liter per vask for tyngre kjøretøy, målt som gjennomsnitt per år.
- Minst 30 % av kjemikaliene som brukes i vaskehallen, bør oppfylle kravene til Svanemerket bilpleiemidler.
- Bedrifter med mer enn 15 kjøretøy og egen vaskehall skal ta årlige prøver av utslippet fra vaskeanlegget. Utslipp av bly, nikkel, krom, kadmium, sink, kobber, olje, DEHP, VOC og KOF (COD) skal dokumenteres.
- Sikkerhetsdatablader og produktdatablader for alle kjemikalier skal være lett tilgjengelige ved vaskehallen. Se **GE-2.08-09 R** Stoffkartotek.
- Alt vaskevann skal gå gjennom sandfang og oljeutskiller.

- Forurenset sand og grus som samles i grovristen ved vask og vedlikehold, leveres som farlig avfall.

Vaskeplass for kjøretøy:

- Vaskeplassen skal ha godkjent avløpsanlegg med sandfang og eventuelt oljeutskiller.
- Det skal finnes driftsinstruks for oljeutskiller og sandfang.
- Utskilleren skal ha tilstrekkelig kapasitet, og virksomheten skal ha utslippstillatelse.

3.5 Ved utslipp

1. Stans utslippet hvis det kan gjøres uten fare.
2. Begrens spredningen: tett sluk eller kum, legg ut absorbent eller lense, eller demm opp med masser.
3. Varsle akutt forurensning, eller fare for akutt forurensning, straks på telefon 110.
4. Varsle anleggsleder og prosjektleder. Prosjektleder varsler byggherren. Se **GE-2.03-05 D** Varslingsplan for uønskede hendelser.
5. Samle opp forurensede masser og brukt absorbent, og lever dem som farlig avfall.
6. Registrer hendelsen som RUH i SmartDok.

> **Viktig:** Den som er ansvarlig for et utslipp, har plikt til å varsle akutt forurensning på 110. Det gjelder også mindre mengder diesel eller hydraulikkolje til bekk eller vann.

3.6 Beredskap

- Beredskapsplanen skal omfatte varsling og håndtering av uønskede miljøhendelser og forurensning.
- Planen skal beskrive forebyggende tiltak og tiltak som begrenser skadene hvis en miljøhendelse skjer.
- Planen skal være kjent for arbeidstakerne og de andre som deltar i prosjektet.
- Se **GE-2.02-02 R** Beredskapsplan og **GE-2.02-03 D** Beredskapsplan.

4. Kontroll, registrering og dokumentasjon

- Tillatelser og konsesjoner for utslipp til jord, vann og luft dokumenteres og arkiveres, se **GE-1.08-01 R** Arkivering (elektronisk).
- Risikovurderinger som omfatter miljø, lagres på prosjektet i SmartDok.
- Utslipp og andre uønskede miljøhendelser registreres som RUH i SmartDok og behandles i avvikssystemet, se **GE-3.07-01 R** Oppfølging av uønskede hendelser og avvik.
- Tankplasser, lager for miljøfarlige stoffer og beredskapsutstyr kontrolleres på vernerunder, se **GE-2.02-06 R** Vernerunde.
- Vannforbruk ved vask og årlige prøver fra vaskeanlegget dokumenteres.

5. Referanser

- Forurensningsloven § 7 (plikt til å unngå forurensning) og § 39 (varsling av akutt forurensning)
- Forurensningsforskriften
- Forskrift om varsling av akutt forurensning eller fare for akutt forurensning
- Vannressursloven (aktsomhetsplikt ved tiltak i vassdrag)
- Miljøfyrtårn og miljøkriterier for offentlige anskaffelser
- **GE-1.08-01 R** Arkivering (elektronisk)
- **GE-2.02-02 R** Beredskapsplan – etablering, øving og revisjon
- **GE-2.02-06 R** Vernerunde
- **GE-2.02-08 R** Risikovurdering i prosjekt
- **GE-2.02-10 R** Sikker jobbanalyse (SJA)
- **GE-2.03-05 D** Varslingsplan for uønskede hendelser
- **GE-2.08-09 R** Stoffkartotek
- **GE-2.08-10 R** Substitusjonsplikt
- **GE-2.08-11 R** Håndtering av brannfarlig stoff
- **GE-2.08-12 R** Bruk av mindre dieseltanker

- **GE-2.08-13 R** Lagring og levering av farlig avfall
- **GE-2.10-07 R** Håndtering av forurenset grunn
- **GE-2.10-10 D** Miljøaspekter i bedrift
- **GE-3.06-17 R** Håndtering og oppbevaring av avfall
- **GE-3.07-01 R** Oppfølging av uønskede hendelser og avvik

Revisjonshistorikk

Rev.	Dato	Endring	Godkjent av
01	Utkast	Første utgave i GE-håndboka. Skrevet om fra SmartDok 0210-006 R.	Daglig leder